

Nowe stanowisko *Peplis portula* L. i *Glyceria declinata* Bréb. na Pobrzeżu Kaszubskim

The new locality of *Peplis portula* L. and *Glyceria declinata* Bréb. in Kaszubskie Coastal Region

RENATA AFRANOWICZ, AGNIESZKA DOBORZYŃSKA

R. Afranowicz, A. Doborzyńska, Pracownia Geobotaniki i Ochrony Przyrody, Katedra Taksonomii Roślin i Ochrony Przyrody, Uniwersytet Gdański, Al. Legionów 9, 80-441 Gdańsk, e-mails: biora@univ.gda.pl, turzyca@poczta.onet.pl

ABSTRACT: Two rare species – *Peplis portula* and *Glyceria declinata* were found during the research carried out in Kaszubskie Coastal Region in 2004. In Poland *Peplis portula* has many scattered localities, however in Kaszubskie Coastal Region it is considered to be endangered species (EN). *Glyceria declinata* was noted for the first time in Poland in 1958, after herbarium revision. Its contemporary distribution is not well known. This taxon is mentioned in the red list of vascular plants of Gdańskie Pomorania as Data Deficient (DD). Both species were found in an ephemeral puddle, in the cropfield 1 km S from Żelazna.

KEY WORDS: *Peplis portula*, *Glyceria declinata*, new locality, Kaszubskie Coastal Region, northern Poland

W trakcie prac terenowych prowadzonych na obszarze Wysoczyzny Lęborskiej stwierdzono w 2004 roku nowe stanowisko gatunków regionalnie rzadkich: *Peplis portula* L. i *Glyceria declinata* Bréb.

Bebłek błotny *Peplis portula* L. występuje w całej Europie z wyjątkiem północnej części kontynentu. Bywa on zawlekany także na obszar Ameryki Północnej i Południowej oraz Nowej Zelandii (Hultén, Fries 1986b, c).

AFRANOWICZ R., DOBORZYŃSKA A. 2006(2007). The new locality of *Peplis portula* L. and *Glyceria declinata* Bréb. in Kaszubskie Coastal Region. – In: OLSZEWSKI T. S., AFRANOWICZ R., BOCIĄG K. (eds), Contemporary trends of botanical research – on Professor Hanna Piotrowska 80th birthday anniversary. – Acta Bot. Cassub. 6: 157–161.

Z obszaru Polski znane są liczne rozproszone stanowiska beblka błotnego, zdecydowanie rzadsze w północnej części kraju. Na Pobrzeżu Kaszubskim podawany był z niewielu miejsc w zachodniej i wschodniej części regionu (Graebner 1895; Abromeit i in. 1898-1940; Herweg 1914; Kulesza 1922; Czubiński 1954; Herbichowa 1979; Zając, Zając 2001). Według najnowszych badań większość z tych stanowisk można uznać za historyczne (Budyś 2005). Obecnie beblek błotny na terenie Pomorza Gdańskiego uznawany jest za gatunek zagrożony – kategoria EN (Markowski, Buliński 2004).

Peplis portula zasiedla muliste brzegi wód, latem wysychające, rowy, stawy, kałuże, przydroża i wilgotne pola (Tacik 1959).

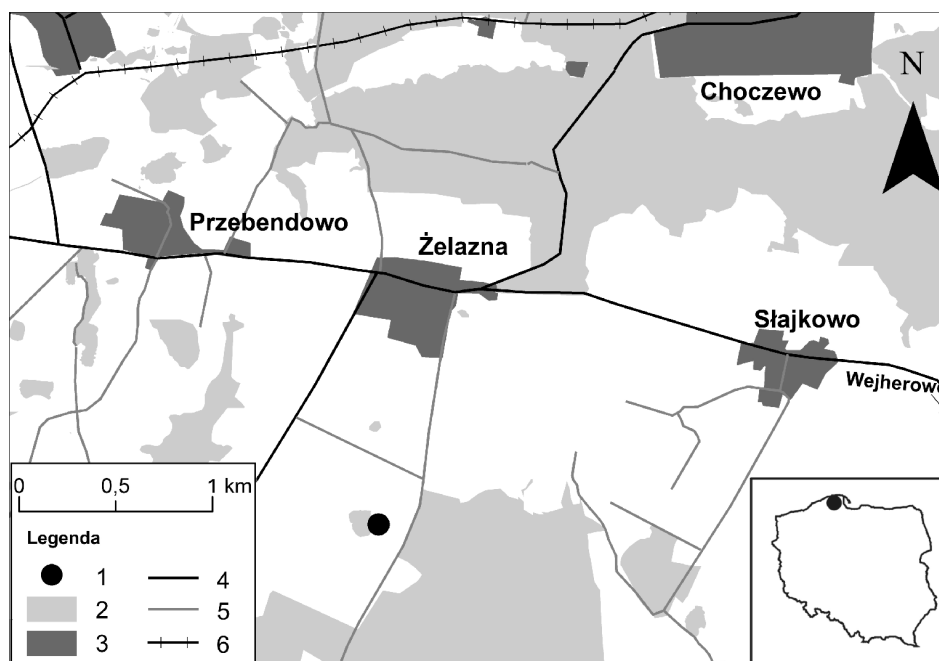
Manna długoząbkowa *Glyceria declinata* Bréb. to gatunek, którego występowanie ogranicza się do Europy północno-zachodniej, centralnej i południowo-zachodniej (Hultén, Fries 1986a, c). Spotykana jest również w Ameryce Północnej jako roślina zawleczona (Munz, Keck 1959 za Hulténem, Friesem 1986c).

We florze polskiej manna długoząbkowa odnotowana została po raz pierwszy w roku 1958 w efekcie rewizji materiałów zielnikowych (Walters 1959). Wcześniej okazy tego gatunku na ogół były mylnie podawane jako *Glyceria plicata* bądź *G. fluitans*. Po kolejnych rewizjach zielnikowych stwierdzono obecność manny długoząbkowej na około 100 stanowiskach w Polsce (Mirek, Załuski 1986; Głowacki, Celińska 1996; Zając, Zając 2001). Z terenu Pobrzeża Kaszubskiego notowana była ona jedynie na stanowisku we Władysławowie (Mirek, Załuski 1986), które nie jest podawane w „Atlasie rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce” (Zając, Zając 2001).

Glyceria declinata zajmuje siedliska od słabo kwaśnych po zasadowe. Są to miejsca podmokłe, okresowo zalewane, wydeptywane lub wypasane, takie jak: wilgotne przydroża i wydepczyska, płaty w obrębie łąk wilgotnych, brzegi zbiorników wodnych i rowów (Mirek, Załuski 1986).

Na czerwonej liście roślin naczyniowych Pomorza Gdańskiego manna długoząbkowa ma status gatunku o nieznanym stopniu zagrożenia (DD), a więc wymagającego dalszych badań (Markowski, Buliński 2004).

Nowe stanowisko beblka błotnego i manny długoząbkowej położone jest 1 km na południe od zabudowań wsi Żelazna (54°42'50"N, 17°51'23"E, kwadrat ATPOL CA45d) (ryc. 1). Jest to płytkie, okresowo wilgotne obniżenie w obrębie pól uprawnych, zajmujące powierzchnię ok. 150 m². *Peplis portula* zasiedla najniższe partie zagłębienia. Jego populacja liczy powyżej 1000 osobników, tworzących zwarte darnie. Skupienie kilkudziesięciu kęp *Glyceria declinata* występuje w miejscu mniej wilgotnym. Omawianym gatunkom towarzyszą rośliny charakterystyczne m.in. dla klas *Isoëto-Nanojuncetea*, *Bidentetea tripartiti* oraz *Molinio-Arrhenatheretea* (tab. 1).

Ryc. 1. Lokalizacja nowego stanowiska *Peplis portula* i *Glyceria declinata*.

1 – nowe stanowisko, 2 – lasy, 3 – zabudowania, 4 – szosy, 5 – drogi gruntowe, 6 – tory kolejowe.

Fig. 1. The new locality of *Peplis portula* and *Glyceria declinata*.

1 – new locality, 2 – forests, 3 – human settlements, 4 – main roads, 5 – local roads, 6 – railroads.

Tabela 1. Spis florystyczny wykonany w fitocenozie z *Peplis portula* i *Glyceria declinata*.

Table 1. Floristic list of phytocoenosis with *Peplis portula* and *Glyceria declinata*.

Gatunek Species	Ilościowość* Abundance*	Przynależność fitosocjologiczna** Phytosociological status**
<i>Agrostis gigantea</i>	+	<i>Molinio-Arrhenatheretea</i>
<i>Alopecurus aequalis</i>	4	<i>Bidentetea tripartiti</i>
<i>Bidens tripartita</i>	+	<i>Bidentetea tripartiti</i>
<i>Chamomilla recutita</i>	+	<i>Stellarietea mediae</i>
<i>Epilobium lamyi</i>	+	–
<i>Glyceria declinata</i>	2	–
<i>Gnaphalium uliginosum</i>	+	<i>Isoëto-Nanojuncetea</i>
<i>Juncus articulatus</i>	+	<i>Molinio-Arrhenatheretea</i>
<i>Juncus bufonius</i>	1	<i>Isoëto-Nanojuncetea</i>
<i>Juncus effusus</i>	+	<i>Molinio-Arrhenatheretea</i>
<i>Lythrum salicaria</i>	+	<i>Molinio-Arrhenatheretea</i>
<i>Peplis portula</i>	1	<i>Isoëto-Nanojuncetea</i>
<i>Plantago major</i>	+	–

<i>Poa pratensis</i>	+	<i>Molinio-Arrhenatheretea</i>
<i>Polygonum aviculare</i>	+	<i>Stellarietea mediae</i>
<i>Polygonum lapathifolium</i> subsp. <i>lapathifolium</i>	+	<i>Bidentetea tripartiti</i>
<i>Polygonum lapathifolium</i> subsp. <i>pallidum</i>	+	<i>Stellarietea mediae</i>
<i>Ranunculus repens</i>	+	<i>Molinio-Arrhenatheretea</i>
<i>Spergularia rubra</i>	+	<i>Isoëto-Nanojuncetea</i>
<i>Typha latifolia</i>	+	<i>Phragmitetea</i>
<i>Urtica dioica</i>	+	<i>Artemisieteae vulgaris</i>
<i>Veronica serpyllifolia</i>	+	<i>Molinio-Arrhenatheretea</i>
<i>Viola arvensis</i>	+	<i>Stellarietea mediae</i>

Objaśnienia: * – w skali Braun-Blanqueta; ** – według Matuszkiewicza (2005) z wyjątkiem *Peplis portula*, dla którego przyjęto ujęcie Matuszkiewicza (1984).

Explanations: * – Braun-Blanquet scale; ** – according to Matuszkiewicz (2005) excluding *Peplis portula* (for this species see Matuszkiewicz 1984).

Obecność beбіka błotnego i manny długoząbkowej notowano na badanym stanowisku w trakcie dwóch kolejnych sezonów wegetacyjnych: w 2004 i 2005 roku.

Praca zrealizowana w ramach projektu badawczego finansowanego przez Komitet Badań Naukowych (grant nr 3 PO4G 104 25)

Literatura

- ABROMEIT J., NEUHOF W., STEFFEN H. 1898-1940. Flora von Ost- und Westpreussen.: 1/1–25 (1898): 1–402, 2/26–43 (1903): 403–684, 3/44–49 (1926): 685–780, 4/50–52 (1931): 781–828, 5/53–55 (1934): 829–876, 6/56–78 (1940): 877–1248. Kommissionsverlag Gräfe und Unzer, Berlin-Königsberg.
- BUDYŚ A. 2005 (mscr.). Antropogeniczne przemiany flory roślin naczyniowych torfowisk w strefie przymorskiej na przykładzie wschodniej części Pobrzeża Kaszubskiego. Praca doktorska wykonana w Katedrze Taksonomii Roślin i Ochrony Przyrody Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk.
- CZUBIŃSKI Z. 1954. Szata roślinna Bielawskiego Błota: rola gatunków reliktowych i rzadkich oraz udział ich w zespołach. – W: CZUBIŃSKI Z. (red.), Bielawskie Błoto – ginące torfowisko atlantyckie Pomorza. – Ochr. Przyr. 22: 75–101.
- GŁOWACKI Z., CELIŃSKA E. 1996. Distribution of *Glyceria declinata* and *G. x pedicellata* (Poaceae) in middle-eastern Poland. – Fragm. Flor. Geobot. 41(2): 582–584.
- GRAEBNER P. 1895. Zur Flora der Kreise Putzig, Neustadt Wspr. und Lauenburg i. Pomm. Ein Beitrag zur Pflanzengeographie Norddeutschlands. – Ber. d. Westpr. Bot.-Zool. Vereins. 18: 271–396 + tab. VII–VIII.
- HERBICHOWA M. 1979. Roślinność atlantyckich torfowisk Pobrzeża Kaszubskiego. – GTN, Acta Biol. 5: 1–51.
- HERWEG O. 1914. Flora der Kreise Neustadt und Putzig in Westpreußen. – Ber. d. Westpr. Bot.-Zool. Vereins. 37: 85–331.

- HULTÉN E., FRIES M. 1986a. Atlas of North European vascular plants North of the Tropic of Cancer I. Introduction, taxonomic index to the maps 1 – 996, maps 1 – 996. Koeltz Scientific Books, Königstein, xvi+498 ss.
- HULTÉN E., FRIES M. 1986b. Atlas of North European vascular plants North of the Tropic of Cancer II. Taxonomic Index to the maps 997 – 1936, maps 997 – 1936. Koeltz Scientific Books, Königstein. s. xi+499–968.
- HULTÉN E., FRIES M. 1986c. Atlas of North European vascular plants North of the Tropic of Cancer III. Commentary to the maps, total index. Koeltz Scientific Books, Königstein, s. 969–1172.
- KULESZA W. 1922. Zagrożone wrzosowisko nadmorskie. – Ochr. Przyr. 2: 41–43.
- MARKOWSKI R., BULIŃSKI M. 2004. Ginące i zagrożone rośliny naczyniowe Pomorza Gdańskiego. Endangered and threatened vascular plants of Gdańskie Pomerania. – Acta Bot. Cassub., Monogr. 1: 1–75.
- MATUSZKIEWICZ W. 1984. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. Wyd. 2. PWN, Warszawa, 298 ss.
- MATUSZKIEWICZ W. 2005. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. PWN, Warszawa, 537 ss.
- MIREK Z., ZAŁUSKI T. 1986. *Glyceria declinata* Bréb. (Gramineae) in Poland, distribution and habitats. – Acta Soc. Bot. Pol. 55(3): 505–516.
- TACIK T. 1959. Rząd Myrtales. – W: SZAFER W., PAWŁOWSKI B. (red.), Flora polska. Rośliny naczyniowe Polski i ziem ościennych. VIII. Dwuliścienne wolnopłatkowe – dwuokwiatowe. Część V. PWN, Warszawa, s. 184–269.
- WALTERS S. M. 1959. *Heleocharis austriaca* Hayek and *Glyceria declinata* Bréb., two plants new to the flora of Poland. – Fragm. Flor. Geobot. 5(2): 239–244.
- ZAJĄC A., ZAJĄC M. (red.) 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. Nakł. Prac. Chorologii Komputerowej Inst. Botaniki UJ, Kraków, 716 ss.